

ΘΑΝΑΤΙΚΟ ΣΤΗ ΧΑΛΚΟΧΩΡΑ

— Παπᾶ Γόνιμε, παπᾶ Γόνιμε, πρόβαλε νὰ ἰδεῖς !..

Ὁ παπᾶς, πρῶινός καθὼς εἶταν καὶ ἐδιάβαζε στὸ κελὶ του ἐξαφνιάστηκε.

Ἐπρόβαλε ξέσκουφος, ἀχτένιστο ἀκόμη τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ βορειανὸ παραθυράκι, ποὺ βλέπει πρὸς τὴ μικρὴ τὴ «χορεύτρα» τῆς ἐκκλησιάς.

Ὁ ἥλιος ἀνεβασμένος δυὸ τριχιές ἀπάνω στὸν Ταῦγετο ἔσκυφε τώρα καὶ ἔκανε νὰ κοκκινίζουν πιὸ πολὺ τὰ κόκκινα βράχια τῆς Πετραχώρας κατὰγναντα.

Ὁ παπᾶς γιὰ μιὰ στιγμή ἐθαμπώθηκε ἀπὸ τὴν ἀντιλία.

Ἐφερε τὸ χέρι του σκυιάδι στὸ ματόφρυδό του καὶ γλίσγωρα ἐχόρτασαν τὰ μάτια του τὸ φῶς.

Ἐβλεπαν τώρα ὁλόνοιχτα καὶ δὲν ἐχόρταιναν τὸν τρόπο.

— Οἱ καταραμένοι ! Οἱ καταραμένοι !

Ἐσερνε τὰ ψαρά του γένια μὲ τὴν ψυχὴ γιομάτη φρίκη καὶ ἐκαταριόταν.

— Οἱ καταραμένοι ! Οἱ καταραμένοι ! τό εἶπαν καὶ τὸ κάμανε !..

Κάτω στὸ πεζοῦλι τῆς αὐλῆς ἡ θειά-Ἀβράμεινα ἡ κελλάρισσα ἐτραβούσε τὰ μάγουλά της.

— Μπά, φωτιά νὰ τοὺς κάψει ! Μπά, φωτιά νὰ τοὺς κάψει ! τὸ κακὸ ποὺ μᾶς κάμανε !..

Ἀντίκρου, στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησιάς, κοντοσκοῖνι δεμένο τὸ γαῖδουράκι, μὲ τὰ κουρέλια καὶ τὰ παλιόρουχα πανωκάπουλα φορτωμένα, χωρὶς σαμάρι, ἐβουρδούλιζε τὴν οὐρὰ του πέρα δῶθε, νὰ διώχνει τίς μύγες, ποὺ σύγνεφο ἀπάνω του ἐβούζιζαν καὶ τὸ τσιμποῦσαν.

Ἐκατοχρονίτικη καὶ ἀκόμη πρέπει νὰ εἶταν ἡ ἔχθρα, ποὺ ἐχώριζε θανάσιμα τὰ δυὸ χωριά.

Καὶ τὸ χόρισμα αὐτὸ τόσα καὶ τόσα χρόνια δὲν τό εἶχανε στοιώσει οἱ τόσοι σκοτωμοί.

Ἡ αἰμόχαρη Θεά, ποὺ ἐλατρεῦανε μὲ ἀκοίμητο μῖσος, δὲν ἐχόρταινε τὴν ἄσβεστη δίψα της στὸ κόκκινο ποτάμι, ποὺ ἐχυνόταν ἀνάμεσα στὰ δυὸ χωριά. Ἦθελε καὶ ἄλλο, καὶ ἄλλο.

Καὶ ὅσο ἔπινε, τόσο ἐδιψοῦσε, περισσότερο.

Καὶ ὅσο αὐτὴ ἐδιψοῦσε, τόσο καὶ τὸ ποτάμι ἐφούσκωνε.

Τὰ χρονικά τῆς ἔχθρας τοὺς συγκρατημένα στὴ μνήμη τῶν «ὀνημόγερων» καὶ ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ μ' εὐλάβεια περυσὴ παραδομένα, ἀνιστοροῦσαν αἱματοκυλίσματα κοὶ σπαραγμούς. Μὰ τὴν ὀλόπρωτη ἀφορμῇ, ποὺ τοὺς ἐχώριζε, χαμένη στὰ κατὰβαθα τῶν περασμένων, οὔτε τὴν ἤξερε κανεὶς, οὔτε κανεὶς μποροῦσε νὰ τὴ μάθει.

Ἡ ἱστορία ἡ ἄγραφη ἐσάστιζε κ' ἔπαιρνε τὴ θέση της ὁ θρύλος.

— Ἐτοῖ τὸ βρήκαμε, σοῦ λέει, πάππου-προσπάππου !

Σὲ κάθε καινούργιο φονικὸ ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸ ἢ ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὰ ἄλλα ἢ χωριὰ τὰ κοντενὰ ἐκονοῦσαν τὸ κεφάλι.

— Πάλι χαρὲς ὁ Χάρος !

— Τὸ ἓνα του πόδι στὴ Χαλκώχωρα, τ' ἄλλο στὴν Πετραχώρα !..

Καὶ ἀλήθεια τὸλεγαν. Ὅσο καὶ ἂν τὴν ἐπλάνευε ἡ τραγικὴ τοὺς εἰρηνία τὴν ἀλήθεια.

Ὁ χάρος ἐβράδιαζε στὴ Χαλκώχωρα καὶ ἐξημερώνονταν στὴν Πετραχώρα.

Ἐθρηγούνσανε τὸν σκοτωμένο τους νεκρὸ οἱ Χαλκοχωρίτισσες, καὶ πρὶν νὰ φυτρώσει στὸ μνήμα του τὸ πρῶτο χορτάρι, οἱ Πετραχωρίτισσες σκυμμένες στὸ χερόμυλο ἐτρίβανε σιτάρι γιὰ τὸ «χόντρο» κ' ἐμοιρολογοῦσαν.

— Οἱ ὄχτροι θὰ πάρουν πίσω σύνταχα τὸ αἷμα τους !...

Τὸ κακὸ δὲν ἔδειχνε νὰ σταματήσει.

Τὸ μῖσος τους λὲς κ' εἶχε ρίξει ρίξες βαθειὰς μέσα στοὺς τάφους, ποὺ ἡ πολυχρόνια ἔχθρητα ἄνοιξε ἀνάμεσό τους.

Ἀπὸ τὴν ἄγρια τους ψυχὴν εἶχε πετάξει τρομασμένη κάθε ἀγάπη. Καὶ τόσο ἐσυνήθισαν τὰ μάτια τους τὸ αἷμα κ' ἐμέστωσε τους ἡ καρδιά στὸ χύσιμό του, ποὺ καὶ τοῦ λόγγου τὰ θεριά θὰ τοὺς ἐξήλεван.

— Ὁ Γιαννοῦκος ὁ «ἄρχοντας» μαζεύει γραφές... Ὅταν μισέψει γιὰ τὸ μακρινὸ του ταξίδι, δὲ θὰν τ' ἀστοχήσουμε !... Θέ νὰ σὰς στείλουμε τὴν κατοῦνα του ξεπλερωμὴ γιὰ τὴν τρέβα !...

Εἶταν ἀπὸ τὶς ἄγριες τους συνήθειες νὰ στέλνουν ὀνειδιστικά πειράγματα ἀναμεταξύ τους. Ἐξαματῶναν ἔτσι τὴν πληγὴ κ' ἐξάνανταν τὸ λαγοκοιμισμένο μῖσος τους.

Οἱ Χαλκοχωρίτες εἶτανε σὲ «χορεῖ».

Μιά νύχτα τώρα τελευταία, στὰ λουπινοχώραφα, ὅζω στὸ καρτέρι, τοὺς εἶχαν ξεπαστρέψει ἓναν ἀπὸ τοὺς «κάλλιους» τῆς γενιᾶς οἱ Πετραχωρίτες. Κ' ἔμενε ἀκόμη «ἀγδίαικος».

Εἶτε γιατί ἐφυλάγονταν οἱ ἐχθροί, εἶτε γιατί οἱ Χαλκοχωρίτες, ὅσο κι' ἂν τὴν ἐγύρευαν, δὲν εἴρισκαν κατάλληλη εὐκαιρία, ἀργήσανε «νὰ πάρουνε πίσω τὸ αἷμα τους».

Οἱ Πετραχωρίτες ξεχύνανε τὸ μῖσος τους σὲ περιγέλιο. Τάχα ἀπὸ τὴ δειλία τους τόσον καιρὸ ἀποφεύγανε νὰ χτυπηθοῦν μαζὺ τους οἱ ἐχθροί, ἐνῶ «ἔσκουζε τὸ αἷμά τους.» Κ' ἐπαπαγγέλναν καθετόσο στοὺς Χαλκοχωρίτες περιπαιχτικά μὲ τὸν Πραματεντὴ τὸ Γυρολόγο.

— Ὁ Γιαννοῦκος ὁ «ἄρχοντας» πεθαίνει... Σὰν πεθάνει δὲ θὰ σὰς λησμονήσουμε κ' ἔννοια σας... Θὰ σὰς στείλουμε τὰ ὑπάρχοντά του, ξεπληρωμὴ, γιὰ νὰ κάμουμε ἀγάπη!...

Ὁ Γιαννοῦκος εἶτανε λωβιάρης. Ἀγνωστος μιὰ ἡμέρα ἔπεσε ἀπὸ τὰ σύγνεφα. Ἐπαράδειξε κάμποσο, κ' ἐκόνεψε ἀπὸ τότε σὲ ἓνα ἐρημοκκλήσιδο μὲς τὸ λαγκίδι, ἀνάμεσα στὰ δυὸ χωριά, κοντείτερα στὴν Πετραχώρα. Παντοτενὸς τους ἐκεῖ τρώμος, νὰ τοὺς κολλήσει τὴν ἀρρώστια καὶ στὰ δυὸ χωριά.

Μὰ δὲν εἶχε καὶ δύναμη νὰ κινηθεῖ ὁ ἄμοιρος. Ἐμενε πάντα του στὸ ἀτόμερο ἐρημάδι σὰ σπιτόφειδο. Καὶ ἔτσι τὸν ἄφηναν.

Κάποτε καὶ πότε οἱ Πετραχωρίτες οἱ βουκόλοι ποὺ γαταζεῖ ἀραδίζανε γιὰ νὰ ποτίσουνε στὴ Λοίμπα τὴν Ἀθολωτὴ τὰ γελάδια, ἀπὸ μακριὰ τοῦ πετοῦσαν περαστικά κανένα ἀποκόμματο.

Κ' ἔζουσε σὰ σκυλί.

Τὶ σκυλί καὶ σκυλί ; Καὶ τὸ σκυλί ἔχει στὸν ἥλιο μοῖρα.

Αὐτός, κι ἀπομόναχος, ἔσερνε τὰ λυγδερὰ του κουρέλια, κ' ἔξυνε στὸν ἥλιο τὶς πληγές του. Ἐφούσκωνε ἡ σάρκα του πρησμένη, καὶ ὅλο του τὸ κορμὶ ἀπὸ σπειριὰ καὶ λέπια σκεπασμένο ἐσάπιζε.

Ὅλοι ἐφοβοῦνταν τὴν ἀρρώστια του κι ἀπὸ μακριὰ. Ἡ πρόληψή τους τὴ συνταίνιζε μὲ τὴν πανοῦχλα ἢ τὴ χολέρα.

Ἐτρεῖνανε τὴ λέπρα τοῦ Γιαννούκου, καὶ ἄνοιγαν διάπλατες τὶς πόρτες στοὺς θανατικὸς, ποὺ εἶχε θροιάσει ἀνάμεσα στὰ δυὸ χωριά τὸ μαῦρο μῖσος τοὺς καὶ τοὺς δεκάτιζε ἀγιάτρευτη πανούκλα.

Οἱ Πετραχωρίτες τὸλεγαν μόνο. Σάν ἀναγέλασμα καὶ σὰ φοβέρα τὸ συχόλεγαν. Ἔτσι γιὰ νὰ πληγῶνουν τοὺς ἐχθροὺς. Δὲν τὔβαναν στὸν νοῦ τοὺς νὰ τὸ κάμουν καὶ ἔργο.

Μὰ ἡ Κατερίνα ἡ χήρα τὸδεσε. Τὸδεσε κόμπο μυστικὸ στοὺς μαῦρο γεμενὶ της.

Τὸν ἄντρα της, τὸ Βαγγέλη Μουσμούλη, τῆς τὸν εἶχαν σκοτωμένον οἱ Χαλκοχωρίτες δῶ καὶ δέκα χρόνια.

Ἄ, πῶς τὸ θυμᾶται, πῶς τὸ θυμᾶται! Σὰ νὰ εἶταν χθές;

Ἐγύριζε ἀπὸ τὸ λόγγο μὲ τὴ μούλα τοὺς φορτωμένη ξύλα καὶ ἐνυχώθηκε. Εἶχε δὲν εἶχε προσπεράσει τὸ Διλάγκαδο. Κάτω στὰ Κουμαρίστια οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐκράταγαν «χωσία». Κρυμμένοι πίσω ἀπὸ τοὺς ἀρμακάδες μέσα στὰ λαχίδια τοῦ ἀνάψαν σταρωτά.

— Ἄ, τὰ σκυλιά, τὰ σκυλιά δὲν ἔχουν πίστη!...

Οἱ τουφεκιές, μιὰ πάνω στὴν ἄλλη, ἀκούστηκαν καθαρά στὴ βραδυνὴ σιγαλιὰ πάνω ὡς τὴν Πετραχώρα.

Ἡ Κατερίνα ἐκάθοταν ἥσυχη ὅζω στὴ ρούγα καὶ ἔγνεθε μὲ τίς ἄλλες γυναῖκες.

Ἡ καρδιά της ἄθελα ἐλάττισε.

Ἐπροσηκώθηκε ἔσταυροκοπήθηκε ἀλαφιασμένη καὶ ἔτρεξε μέσα ἀνῆσυχη νὰ ἀνάψει τὸ καντήλι.

Ἕνα κακὸ προαίσθημα, ἔτσι ἀόριστο, τὴν ἔσφιγγε μὲς τὴν καρδιά.

Δὲν ἐπρόκαμε νὰ τὸ καλοσκεφτεῖ, ποὺ ἄκουσε ἀπόξω θρήνους καὶ βλαστήμιες. Ἐχύμησε μισόφυχη στὸν ἡλιακό, καὶ εἶδε τὸν κόσμον τῆς γενιᾶς τοὺς νὰ μπαίνουν στὴν αὐλὴ θλιμμένοι.

Τῆς τὸν ἐφέρνηνε ξερὸν κοιτάμενον, ἀπάνω στοὺς μουλᾶρι κρεμασμένον τὸν ἀκριβὸς τῆς τοῦ Βαγγέλη.

— Ἄ, τὰ σκυλιά, τὰ σκυλιά! Πῶς νὰν τὸ λησμονήσει!...

Ἀπὸ γενιὰ «ἀντρεϊανὴ» ἡ Κατερίνα εἶχε χαμένους σκοτωτοὺς, πρὶν ἀπὸ τὸν ἄντρα της, δυὸ ἀδέρφια ἀκόμη, ξακουστά γιὰ τὴν παληκαριά τοὺς.

Ἔτσι τὸ μῖσος της γιὰ τοὺς ἐχθροὺς εἶταν διπλό. Καὶ μόνο γιὰ τὸν ὀλεθρὸ τοὺς ἐσκεπτότανε.

Ἄς εἶταν, μαθὲ, τρόπος νὰ μαυροφορέσουν ὅλες οἱ Χαλκοχωρίτισσες καθὼς αὐτή!

— Καὶ στὴ φωτιά νὰ πέσει!...

Ὅταν τέλος ὁ Γιαννοῦκος ἐσχωρέθηκε «ὁ ἄρχοντας», μιὰ νύχτα, ποὺ τὸ μαῦρο τῆς Κατερίνας γεμενὶ δὲν ἐξεχώριζε ἀπὸ τὸ σκοτάδι, ἀργὰ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, μὲ ἀποκοτιά ποὺ μέσα της ἐθέριε τὸ μῖσος, χωρὶς νὰ τὴν τρομάξει οὔτε τὸ μόλυσμα ἀπὸ τὰ κουρέλια τοῦ λωβιάρη, τὰ ἐφόρτωσε στοὺς βασταγούς, ἐχώθηκε μὲς τοὺς ἐχθροὺς ἀθώρητη, καὶ ἔδοξε σάρκα στοὺς φριχτοὺς ἀναγέλασμα.

— Τί θὰ γίνεῖ, λοιπόν; Τί θὰ γίνεῖ; ἀναρωτιόνταν οἱ ἄντρες ἀνήσυχοι, στοὺς παπᾶ-Γόνιμου τὴν αὐλὴ συναγμένοι.

Τὸ μῖσος τοὺς ἔσφιγγε καὶ ὁ φόβος τὴν ψυχὴ τοὺς ἐμούδιαζε. Καὶ

κανέννας τους δὲν εὔρισκε τὴ σωτήρια λύση, πὺν θὰ γλύτωνε ἀπὸ τὸν ξολο-
θρεμὸ τῇ Χαλκόχωρα.

Ὁ παπᾶς πάνω στὸ ξώστεγο μὲ τὶς γλάστρες, τριγυρισμένος ἀπὸ τὴν
παπαδιά καὶ τὶς γειτόνισες πὺν εἶχανε χάσει καὶ φωνὴ καὶ χρωμα, ἀγωνιό-
ταν νὰ παρηγορήσει τὸν κόσμον. Νὰ ἐγκαρδιώσει καὶ τὶς γυναῖκες πὺν αἷμα
δὲν εἶχαν.

— Ὁργὴ θεοῦ καὶ θὰ περάσει ! Μὴν κάνετε ἔτσι, εὐλογημένοι· θὰ
περάσει !...

Ἐτρεμαν τὰ ψαρά του γένια νευρικά, καὶ ὁ τρόμος τῆς φωνῆς του τὸν
ἐπρόδονε, ὅσο καὶ ἂν πᾶσχιζε νὰ δείξει μιὰ προσποιητὴν ἀπάθεια.

Ἐσερνε εὐχὲς καὶ εὐλογίες, νὰ διώξει ἀπὸ τοὺς χωριανούς του τὸ κακό.

— Ἀπότρεψον, Κύριε, ἀφ' ἡμῶν τὴν ὀργὴν σου !

Καὶ ἔστελνε ἀναθέματα καὶ κατάρες στοὺς Πετραχωρίτες.

— Ἀνάθεμά τους, πὺν ἀνάθεμά τους !...

Ὡστόσο ὁ κίνδυνος ὁ φοβερός μὲ τὶς κατάρες δὲν ἔφευγε.

Ἀπὸ τὴν αὐγὴ πὺν ξημέρωσε ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα—νὰ τον ἐκεῖ, στὴν
πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς ἀγνάντια, μὲς τὴν καρδιά τοῦ χωριοῦ !

Ἐπαιρνε τώρα γιόμα.

— Πότε, λοιπόν, θὰποφάσιζαν ;

Οἱ ἄντρες ἐκάθονταν περὶτρομοὶ καὶ ἄπραγοι.

Οἱ γυναῖκες ἀνυπόμονες μουρμούριζαν.

Ἡ λιτανεία ἀποφασισμένη γιὰ τὸ ἴδιο βράδυ.

Μὰ τὸ γαῖδουράκι ;

Πῶς νὰ βγεῖ τὸ γαῖδουράκι ἀπὸ τὴ μέση ;

Εἶπαν νὰ τὸ σύρουνε μὲ τὰ κουρέλια του. Νὰ τὸ βγάλουν ὅξω ἀπὸ τὴ
Χαλκόχωρα. Νὰ τὸ φέρουν ὡς τῶν ἐχθρῶν τὸ σύνορο, στὸ Διλάγκαδο, καὶ ἔδε-
κεῖ νὰ τ' ἀφήσουνε νὰ γυρίσει μόνον του στὴν Πετραχώρα.

Ὅλοι εἶταν σύμφωνοι. Μὰ κανέννας τους δὲν εἶχε τὸ κουράγιο νὰ τὸ
ἀναλάβει.

Περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸ βόλι τοῦ ἐχθροῦ καθέννας ἐφοβότανε τὸ μόλεμα.
Πῶς θὰ σιμώσει τὸ βασταγούρι ; Πῶς θὰ τὸ λύσει ; Τάχα δὲν εἶταν μολε-
μένο τὸ σκονί ;

Καὶ στὸ δρόμο ; Πῶς θὰ τὸ πήγαινε στὸ δρόμο ;

Ἐπειτα,—ἐλογάριαζε,—οἱ χωριανοὶ του οἱ ἴδιοι, ἀκόμη καὶ οἱ δικοὶ
του—ποὺς τὰ ξέρει !—θὰ τὸν ἀποφεύγανε περὶτρομοὶ.

— Μόριατε, μέριατε, παιδιά, ὁ Λωβιάρης !...

Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν κόλλαιε τὴ φοβερὴ τὴ λῶβα, τοῦ μακαρίτη τοῦ Γιαν-
νούκου τὴν «ἀρχόντισσα», πὺν ἐκαλοκάθονταν μὲς τὰ κουρέλια τοῦ στοῦ βα-
σταγοῦ τὰ καπούλια.

— Τί θὰ γίνεῖ ; καὶ τί θὰ γίνεῖ ; ξαναρωτιόταν ἄπραγοι καὶ ἀμφίβολοι
οἱ Χαλκοχωρίτες.

Οἱ γυναῖκες ἀδημονοῦσαν. Ἡ στενοχώρια τους γιὰ τῶν ἀντρῶν τὴν
ἄρρητα ἄρχιζε νὰ τοὺς γίνεται χολὴ καὶ πείσμα.

Ἡ γριά-Ἀβράμαινα ἢ κελλάρισσα, σὺν προεστί, εἶχε ἓνα λόγο παρα-
πάνω. Μὲ τὴ γνώμη καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν πειραχτικά τοὺς ὄνειδιζε.

— Τί μορογάρετε, κιότηδες ;

Ἦθελε ἀκόμη νὰ τοὺς ἔλεγε·

— Ἀ, οἱ Πετραχωρίτες πρέπει νὰ εἶταν τολμηρότεροι ! Αὐτοὶ δὲ

φοβηθήκανε νά μπουνε στού Γιαννούκου τὸ ρημόσπιτο. Αὐτοὶ δὲ φοβηθήκανε νά σηκώσουν τὰ κουρέλια τοῦ λωβιάρη, νά τὰ φορτώσουνε στοῦ γαϊδουράκι καὶ νά τὸ σύρουν μὲς τῇ μέσῃ τὸ χωριό, νά μᾶς φιλέψουν τὴν πανούκλα !

Καὶ σεῖς λιγοψυχήσατε, καλότυχοι ;

— Κιοτῆδες ! Κιοτῆδες !...

“Ο παπᾶς εἶπε

— “Ἄς ἀφήσουμε νάρθει κι ὁ Δήμαρχος.

“Ο Δήμαρχος εἶταν καὶ γιατρός. Θὰ ἤξερε αὐτὸς νά εὔρει κάποια λύση.

“Ο Λυκίσσας ὁ λιιοτριβάρης εἶχε ξεκινήσει μπονώρα κ’ εἶχε πάει μὲ τὸ μουλάρι του στοῦ κοντινὸ τὸ χωριό, γιὰ νά τὸν φέρει.

“Η ὥρα τοὺς ἔχει. “Οπου νᾶναι φτάνουνε.

.

“Ο ἥλιος ἐκατέβαινε πίσω ἀπὸ τῆς Κορώνης τὰ βουνὰ καὶ τὰ ξεψυχημένα χρώματα τοῦ ἀπόβραδου, ποὺ ἔβαφαν τὸν ἀέρα ἀκόμη, ἄρχισαν νά σκεπάζουν τοὺς λόφους πέρα τοὺς ἀλαργινούς μὲ ἡσκιους γαλάζιους, ὅταν μιὰ βοή καὶ ἓνας σάλαγος ἐθόλωσαν τὸν ὀρίζοντα τῆς Χαλκώχωρας.

“Ετρεχαν οἱ ἄντρες σπουδαστικά καὶ ἀκολουθοῦσαν τοὺς ἀναγκαστὰ τὰ γυναικόπαιδα.

“Απὸ κάθε χέρσωμα καὶ ἀπὸ κάθε χωράφι, ἀπὸ κάθε ἄκρη καὶ περὶ-τραφο, ἀπὸ τὰ ἀνώγια καὶ ἀπὸ τὰ κατωκέλεια, χερόβολα ἄχυρα ἄρπαζαν, σανοὺς δεμάτια ἀγκάλιαζαν, ξύλα ἐξάλωναν, φράχτες ἐσυντρίαζαν, θάμνους ἐξερρίζωναν. Καὶ φορτωμένοι καὶ βιαστικοί, ἀπὸ τὸ φόβο τοὺς τὸν πανικὸ κυνηγημένοι, ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον ἀνηφόριζαν κοπαδιαστοὶ σὰν τὰ καματερό μερμήγκια.

“Εφερναν τίς ξαλιές καὶ τὰ φορτώματα καὶ τὰ ἀπανωσώριαζαν μέσα τὸ χωριό, στοὺς δρόμους καὶ στὶς αὐλές, στὰ σταυροδρόμια καὶ στὰ τριστείρια. “Οπου εἶταν διάκενο κι ὅπου εἶταν λάκκωμα, κι ὅπου εἶταν ἀπλωμα κ’ ἰσιάδι.

“Ολόγυρα στὴν ἐκκλησιὰ σηκώσανε τοὺς πιὸ πολλοὺς σωρούς. Κι ἀπὸ ὅλους τοὺς σωρούς τὸν πιὸ τραγὸν ὑψώσανε στῆς ἐκκλησιᾶς μπροστὰ τὴν πόρτα. “Ενα τεράστιον ὄγκο ξύλα κι ἄχυρα, ποὺ ἐσκέπαζε τὸ γαϊδουράκι τὸ φτωχὸ μὲ τὰ κουρέλια του, γιὰ πάντα ἀναπνυμένο ἀπὸ τίς μύγες !

Κι ὅταν τοῦ μυστικοῦ τὸ μούχρωμα, τὸ σημαντήρι τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Σωτηριώτισσας πέρα ἐθρήνησε στὸν ἄτρεμον ἀέρα τὸν θάνατον τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ νύχτα χήρα πεπλωμένη μὲ τὰ κρέπια τῆς ἐπρόβαλε στοῦ ἱεροῦ τῆς τὸ κατώφλι, σὰν ἀπὸ κάποιο μυστικὸ προαίσθημα ὥς καὶ τὰ δέντρα δειλιασμένα ἐγονατίζανε.

Τὰ σκυλιὰ ἀλαφιασμένα στὸν ἀσυνήθιστον ποδοβολητὸ καὶ τὸν τύραχο οὐρλιάζαν ἀσώπαστα στὶς γειτονιές σὰν τσακάλια.

Εἶταν καὶ δὲν εἶταν κατεβασμένη ἡ Ἐκότη στὰ ἄφεργα καλντηρίμια τῆς Χαλκώχωρας, ὅταν ὁ παπᾶ-Γόνιμος, ἄχνος σὰ θειαφοκερί, ἐβγήκε ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ ξεσκουφότος μὲ τ’ ἅγια του ὁμοφόρια. Μουρμούριζε ψαλμοὺς στοῦ διάβα του κ’ ἐκράταε λαμπάδα ἀναμμένη.

Ἐβράδισε ἴσια ἀπάνω στὸν τρανὸ σωρὸ κ’ ἐκόλλησε στὰ ἄχυρα τὴ φλόγα.

Ἐσπίθισαν τὰ ἄχυρα κι ἀνάδοσαν κολώνα τὸν καπνὸ.

Ἡ φωτιά ἐβρόσησε κι ἀπλώθη.

Οἱ χωριανοὶ ποὺ περιμένανε ἀπόξω συναγμένοι τὴν ἀρχή, ὄρμησαν τώρα ἀπάνω στὴ φωτιὰν ἀκράτητοι.

• Ἀρπάζανε δαυλιὰ ἢ κλαδιὰ ἀναμμένα καὶ ἐτρέχανε γοργά, σπουδαστικά, διαγράφοντας στὸ διάβα τους φλογότοξα στεφάνια μὲ τὶς λαμπადωμένες δάδες.

Ὅταν ἀνάψανε ὅλους τῆς χορεύτρας τοὺς σωρούς, γύρω στὴν ἐκκλησιά, χέρι σὲ χέρι ἐδόσανε φωτιά καὶ σ' ὅλους τοὺς σωρούς μὲς τὸ χωριὸ τοὺς ἄλλους.

Λίγο ἀκόμη καὶ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἀναφλεγόταν ἡ Χαλκόχωρα.

Ὅλο τὸ χωριὸ τώρα ἔπλεε παραδομένο στοὺς καπνοὺς καὶ στὶς φλόγες.

Σ' ὅλους τοὺς δρόμους καὶ σ' ὅλες τὶς αὐλὲς καὶ τὶς ροῦγες εἶχαν φουντώσει τώρα τοὺς σωρούς, κ' ὅλες τὶς θημωνιές εἶχαν ἀνάψει.

Εἶχαν ρημώσει τὰ σπίτια, ποὺ ἐφάνταζαν μὲς τὶς πυκνὲς τὶς φλόγες ξωτικά χαλάσματα· κι ὅλοι οἱ Χαλκοχωρίτες εἶχαν ξεσπιτίσει κ' εἶχαν κατεβεῖ συφάμελοι κ' ἐπαραστέκανε στὸν πύρινον ἐξαγνισμό τῆς Χαλκόχωρας.

Οἱ φλόγες γλῶσσες γιγαντωμένες παντοῦ ὑψώνονταν κ' ἐγλύφανε τὸν οὐρανό, ποὺ σαστισμένος ἔσκυφε νὰ ἰδεῖ τὰ πύρινα ὄργια. Ἐφώτιζαν παράξενα τοὺς νέους πυρολάτρες ποὺ ἐπαραστέκαν κυκλωμένοι γύρω στὶς φωτιές, κ' ἔρχιαν σχήματα τρομαχτικά στοὺς τοίχους καὶ στὶς λιθὲς τοὺς ἀλλόκοτους ἡσκιους τοὺς.

Τὰ φρύγανα καὶ τὰ γλωρόκλαδα ἐκουφοτρίζανε σὰ νὰ μασσοῦσαν κόκκαλα οἱ φωτιές· δεντρογαλιές αἱ φλόγες ἐσφυρίζανε σαίτεντά, καὶ τὰναμμένα τὰχυρα σπιθοῦλες φτερωτὲς ἀνάλαφρα τὰ σήκωνε ὁ καπνός, τὰ στρυφογύριζε, τάνέμιζε ὁ ἄερας στὶς μαῦρες στεγωσιές καὶ στὰ παράθυρα.

Κανεὶς δὲν ἐφοβότανε μὴν πιάσουνε φωτιά τὰ σπίτια καὶ τὰχυροκάλυβα.

Ὁ φόβος ὁ τρανὸς ποὺ τοὺς κυρίευε σύψυχους, εἶχε ἀποπνίξει μέσα τους κάθε ἄλλη ἀνησυχία κ' ἔγνοια.

Οἱ γριοῦλες—τοῦ Τρόμου καὶ τῆς Λαχτάρας ἰέρειες—ἐπαιρναν τώρα τὴ θρακιά μὲ κεραμίδια καὶ ἔχυναν ἄφθονα πάνω στὰ ἀναφτὰ κάρβουνα λιβάνι, καὶ ἐτρέπωναν φαντάσματα σωστά στὰ ἀχούρια καὶ στὰ χαμόσπιτα. Ἐθύμαζαν τὰ ζουδιά καὶ τὶς ἀράχνες νὰ ξορκίσουν τὸ μεγάλο τὸ κακὸ

Τὰ παιδιά, ποὺ στὴν ψυχὴ τους δὲν πολυκάθεται ὁ φόβος, συνελαρμένα ἀπὸ τὸ ἀνεπάντεχο, τὸ φωτερό πανηγύρι, ἔτρεχαν σὰν ἄτια ἀσπένδια γύρω ἀπὸ τὶς φωτιές χαρούμενα κ' ἐχοροπηδοῦσαν.

Καὶ ὅταν πιά ὅλες οἱ φωτιές πέρα πρόσπερα εἶχαν φουντώσει, κ' οἱ φλόγες κορμωμένες ἀγκάλιαζαν τὴ Χαλκόχωρα παντοῦ, μεγαλόπρεπη καὶ θανμαστή, μυστήριο γιομάτη, ἀπὸ τῇ χορεύτρα ἀπάνω ξάγναντα ἐξεκίνησε ἡ παράξενη ἡ λιτανεία.

Ἀχνός, γλωμός ὁ παπᾶ-Γόνιμος μπροστά, μὲ τὴν ἀσημωμένη μαύρη εἰκόνα τῆς Ἁγίας Βαρβάρας στὴν ἀγκάλη, καὶ πίσωθε ὅλοι οἱ χωριανοὶ μὲ τὶς λαμπάδες· ἀναφτὲς στὰ χέρια.

Καὶ ὅπως ἐροβόλαγε ἡ λιτανεία φανταστικὰ μυστηριακὴ μὲς τὰ στενὰ λιθοστρωτα καντούνια ἀπὸ τὶς φλόγες ὄνειρόφεγγα, τὰ γυναικόπαιδα ἀπὸ τὶς αὐλές, ἀπαρτοῦσαν μόνες τὶς φωτιές νὰ καίονται, καὶ ἀκολουθοῦσαν πίσω στὴν οὐρά, καὶ ἔσμυγαν μὲ στριγγιές φωνές τὶς ἱκεσίες τοὺς περὶτρομες, νὰ διώξουν τὸ κακὸ ἀπὸ τὴ Χαλκόχωρα.